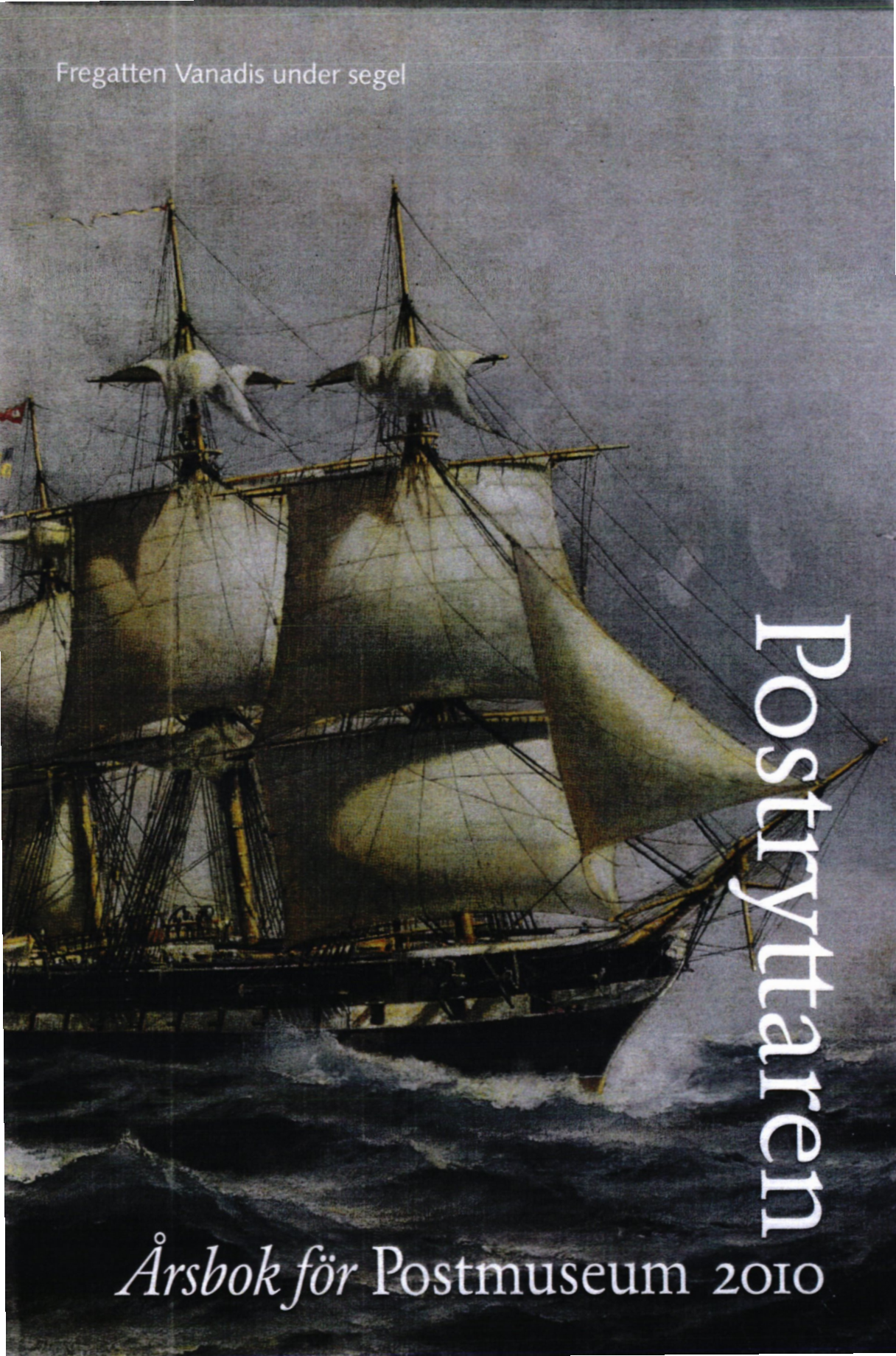

Fregatten Vanadis under segel

Postryttaren

Årsbok för Postmuseum 2010

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS · VISITORS

Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADRESS · POSTAL ADDRESS

Box 2002 SE-10311 STOCKHOLM

TELEFON

+46 (0) 8-7811755
+46 (0) 8-7811756 (biblioteket)

TELEFAX

+46 (0) 8-209021
+46 (0) 8-205426 (biblioteket)

POSTMUSEUM

postmuseum@posten.se

LIBRARY AT POST MUSEUM

biblioteket@posten.se

FRIENDS OF POST MUSEUM

postmusei.vanner@posten.se

INTERNET

www.postmuseum.posten.se

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner erhålles genom att betala in medlemsavgiften på 200 kr till föreningens plusgiro 1293-0. Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttaren* och programbladet *Nytt på Postmuseum* och har fri entré till museet samt vänpriser på vissa varor i butiken.

FRIENDS OF POST MUSEUM

Membership of Postmusei Vänner can be obtained by paying the sek 200 membership fee into the Association's Post Office giro account No. 1293-0. Membership benefits include the annual publication *Postryttaren*, the programme leaflet *Nytt på Postmuseum* (Postmuseum News), free admission to the Museum and reduced prices on certain items in the Museum shop.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:
Letters to the Association can be addressed to the Chairman:

Jan Billgren
GÖTGATAN 23
SE-11646 STOCKHOLM
janbillgren@gmail.com

Postryttaren

Årsbok för Postmuseum 2010

ÅRGÅNG 60

REDAKTIONSKOMMITTÉ
EDITORIAL COMMITTEE

Postryttaren

Jan Billgren
Erik Hamberg
Robert Mattson
Thorsten Sandberg
Sven-Åke Tirén

REDAKTÖR · EDITOR

Jan Billgren

ÖVERSÄTTARE · TRANSLATOR

Britt Davidson

OMSLAGSBILD · PICTURE ON COVER

Fregatten Vanadis under segel.
Målning (beskuren) av Jacob Hägg 1891.
Sjöhistoriska Museet.

The frigate Vanadis under sail.
Detail of a painting by Jacob Hägg 1891.
The Maritime Museum in Stockholm.

Postryttaren 2010.

© Postmuseum samt författarna

© Post Museum and the authors

Brödtexten är typograferad med

Berthold Garamond samt

10/12 pp Postryttaren, en modifierad

Berthold Garamond. Sanserif är Syntax.

Repro och tryck är utfört av

Litografia Alfaprint, Sundbyberg 2010.

Inlagan är tryckt på 130 g Tom & Otto Silk

och skyddsomslaget på 115 g Geltex.

Bokbinderiarbetet är utfört av

Carl Svanberg Bokbinderi AB.

Form av roland@studioring.se.

issn 0586-6758

Innehåll

Contents

Förord	7
Foreword.....	7
OLLE SYNNERHOLM	
Post till och från fregatten Vanadis 1883-1885	9
Mail to and from the Frigate Vanadis 1883-1885	33
JAN BILLGREN	
Svenska filatelistiska tidskrifter startade 1950-1969	35
Swedish Philatelic Periodicals started 1950-1969	48
TOMAS BJÄRINGER & ERIK HAMBERG	
Lantbrevbärare i Svanskog för 60 år sedan	49
A Rural Postman in Svanskog 60 years ago.....	59
ERIK KARLSSON	
Försök till rekonstruktion av våra första frimärksark	61
An Attempt at the Reconstruction of our First Stamp Sheets	77
MATS INGERS	
Stämplor och gravörer under 1800-talet.....	81
Cancellation Stamps and Engravers during the 19 th Century	97
ROBERT MATTON	
Inga-Karin Erikssons frimärken i närbild.....	99
A Close-up of Inga-Karin Eriksson's Stamps	111
THORSTEN SANDBERG	
Landshövdingarna och posten under tidigt 1700-tal.....	113
The County Governors and the Post Office during the early 18th Century	121
ÖRJAN SIMONSSON	
Trassel, brott och straff – Posten 1880.....	123
Trouble, Crime and Punishment – The Post Office 1880	141
BJÖRN SYLWAN	
Postmuseum under 2009	143
Postmusei Vänner under 2009.....	151

Förord

Foreword

Årets upplaga av *Postryttaren* är den sextonde sedan starten 1950. Den innehåller i år åtta artiklar i olika posthistoriska ämnen.

Inledningsartikeln presenterar en på sin tid mycket omtalad världsomsegling, inte minst i den svenska dagspressen. Under 17 månader 1883-1885 seglade den svenska fregatten *Vanadis* jorden runt med 340 mans besättning. Åtskilliga officerare ombord blev senare kända i andra sammanhang: Oscar Bernadotte, blivande KFUM-ordförande, Arvid Lindman, senare statsminister samt de blivande sjöministrarna, Wilhelm Dyrssen och Henning von Krusenstierna, m.fl. I artikeln uppmärksammas särskilt den post som utväxlades mellan besättningen och deras anhöriga i Sverige.

I den andra artikeln fortsätter en redovisning av svenska filatelistiska tidskrifter som presenterats i två tidigare årsböcker: 2003, då tidskrifter som introducerades 1886-1919 beskrevs samt i årgång 2008, då perioden 1920-1949 behandlades. I år förs redogörelsen fram till 1969.

En i sin ungdom sommaranställd vid Postverket skildrar i nästa artikel sina upplevelser som lantbrevbärare i sydvästra Värmland i början på 1950-talet. Vi får följa honom på den 15 km långa dagliga turen och samtidigt få en bild av de människor som lantbrevbäraren mötte på sin färd och de tjänster som han kunde hjälpa ortsborna med.

Årets filatelistiska specialartikel beskriver det mödosamma arbetet med att försöka rekonstruera våra första frimärksark. Artikelförfattaren är ett gott stycke på väg med rekonstruktion av 4 skilling banco. I artikeln redogörs också för olika företeelser i samband med tryckningen, vilka givit upphov till intressanta variationer i frimärksbilden.

De tidiga svenska poststämplarna under 1800-talet uppmärksammas i en egen artikel. Likaså presenteras de gravörer som framställde stämpelstamparna fram till slutet av

1800-talet. Även försöksstämplar behandlas i denna artikel.

Under ett antal år har årsboken uppmärksammat de svenska frimärkenas formgivare. I år är det Inga-Karin Erikssons tur. Hon har från debuten 1982 under närmare trettio år formgivit ett femtiotal frimärken för Posten. Förutom ett urval av dessa frimärken visas också något av hennes övriga produktion.

Årsbokens historiska artikel utgörs av en intressant skildring av 1700-talets konflikter mellan landshövdingarna och postmästarna. Här får vi speciellt följa landshövdingarna i Stockholm och Uppsala och deras kontroverser med postmästarna i Enköping, Norrtälje och Uppsala. Även överpostdirektören blev inblandad i dessa händelser.

Den avslutande artikeln tar upp vad som hände i Posten under år 1880. Det gällde främst negativa händelser, såsom feltryckta frimärken och återanvändning av tidigare använda frimärken. Detta år drabbades Posten också av en stor stöld, i dåtida mynt ca. 70.000 kr. Tjuven infångades dock efter några månader och fick skaka galler i flera år.

Verksamhetsberättelserna för 2009 från Postmuseum respektive Postmusei Vänner presenteras avslutningsvis, liksom under tidigare år.

Som en service till den växande skaran av engelskspråkiga läsare har vi i år, liksom under de senaste fem åren, sammanfattningar på engelska i anslutning till varje artikel.

Finally, I would like to welcome our international readers to our yearbook 2010, in which you as usual will find extensive summaries of all articles in English. All pictures have texts in both Swedish and English.

Olle Synnerholm
MUSEICHEF/DIRECTOR